

Če bi imeli domačo izdelovalnico, stali bi stroški izdelovanja k večjemu po 6 krajc. na funt prediva, toraj bili bi stroški izdelovanja za celih 27 gold. manjši. Če bi te prišteli k dobičku, imeli bi 93 gld. 10 kr. dobička na oralu.

Iz tega razvidimo, da bi se mi mogli kmalu s Čehi meriti, posebno, ako prevdarimo, da so tukaj sploh stroški dosti viši računani, kot jih Čehi računajo. Naš pridelek je na oralu za 10 gold. više ko na Českem, da-si smo mi predivo po 2 krajc. funt (kar voznina stane) niže računali. Če bi mi stroške tako računali, kot jih Čehi računajo, in pridelek sopet tako kot oni, imeli bi 256 gold. 80 kr. dohodkov, 118 gold. 60 kr. pa stroškov, — po takem 138 gold. 20 kr. dobička na 1 oral.

Iz tega razgleda toraj vidimo, da smo mi v stanu, v ugodnih razmerah celó Čehe prekositi. Naše stališče je v tem oziru prav dobro. Nujmo toraj čvrsto in pogumno napredovati! (Dal. prih.)

### Gospodarska skušnja.

\* *Kako dolgo naj se imajo kokoši?* Marsiktera gospodinja ne pomisli, da se tudi kokoši postarajo. Nekatero jih pustijo, dokler se še kaj gibati morejo, posebno take, katere so gospodinjam priljubljene. In zdaj se čudijo, da kokoš 4—5 let stara, čedalje manj jajc nanese, ali še naposled celó nesti preneha. Ženske si časih za ono nepovoljno prenehanje iščejo prav čudnih vzrokov. Ene pravijo, da so se kokoši preobjedle; druge pa pravijo, da preveč stradajo in da zato več ne nesejo. Na pravi vzrok pa malokatera zadene — na preveliko starost kokošjo.

Po natančnih preiskavah nam je znano, da ima kokoš sploh v svojem jajčnjaku po 600 jajčic, katere zaporedoma zgodnja in ponese. Od teh 600 jajčic iznese kokoš v svojem življenji: v 1. letu kakih 20, v 2. letu 120, v 3. letu 135, in v 4. letu 184. Od 4. leta naprej iznese vsako leto manj, iz prva kakih 20, potem le še 10, in naposled nič več. Tega pa ni preobila ali prepičla hrana kriva, marveč jajčica v jajčnjaku so pošle, da kokoši od 4. leta naprej jajca nesti prenehajo.

Iz tega pa sledi, da umna gospodinja kokoši ne pusti dalje pri življenji, kakor 4—5 let. Ako pa nekatera kokoš že v drugem letu slabo nese, je najboljša, da jo zakolješ.

Toda ne samo na starost pri kokoših, marveč tudi na plemo in na hrano mora gospodinja gledati, ako hoče dobrih kokoši imeti. Najbolj rade nesejo kokoši mešanega plemena, namreč iz Kineškega in našega domačega. Take putice ali piške, meseca marcija izležene, nesejo jajca že meseca avgusta.

Za prvo hrano se nasvetuje pšenica, tudi ajda velja. Najbolj pa se sme priporočevati mešanica kuhane krompirja in drobno zrezanega ovsa. Po ječmenu kokoši rade valijo. Glavna reč je pa tudi to, da se za vedno snažno vodo skrbi. „Sl. Gosp.“

### Gospodarska novica.

\* *Gosp. Vitek je napravil* na Moravskem tako hišo, ker se bode perutnina valila na umeten način, to je, da jajc ne bodo koklje valile, ampak gorkota ognja, umetno po hiši razpeljana. Vsako leto se tako izvaliti dá 60—80.000 piščet. Valile se bodo tudi race, gosi, purani in fazani.

\* *Kmetijski shod v Cirknem.* Vsled naročbe kmetijskega društva imel bo gosp. prof. Povše 5. oktobra kmetijski govor v Cirknem. Gosp. profesorja so povsod, kjer je kaj govoril, radi poslušali, nadejamo se, da se

bodo tudi Cerkljani tega shoda radi vdeležili in sicer v obilnem številu. „Glas“.

### Postava,

veljavna za vojvodino Kranjsko,

**s katero se razglašajo določbe o posredovalstvih za poskušanje poravnay med strankami v prepiru.**

Da bi se marsiktera pravda odvrnila, katere požre pravdarjem veliko denarja, se je po vseh deželah dala županstvu oblast, da poskusijo prepir brez dalje tožbe poravnati. Kako naj se to zgodi, vелеva pričujoča postava.

#### Naprava posredovalnic.

§. 1. Posredovalnica za poskušanje poravnay med strankami v prepiru se ima vpeljati v vsaki občini, kjer občinski odbor to sklene.

§. 2. Kjer se sklene vpeljanje posredovalstva, ima občinski odbor določiti, koliko zaupnih mož naj se vanj voli, katerih pa ne smé biti manj kot trije. Občinski odbor voli tudi zaupne može; njegovemu prevdarku se tudi prepušča, ali se komu izmed njih posebno izroči vodstvo opravil posredovalstva. Ako občinski odbor tega ne določi, ima občinski predstojnik (župan) opravila voditi, tudi takrat, ako on ni med zaupne može izvoljen.

§. 3. Zaupni može se volijo na tri leta. Občinski odbor določuje, ali imajo izvoljeni zaupni može iz občinskih dohodkov kaj povračila dobivati, koliko in kedaj.

§. 4. Nikdo se ne more siliti, da bi izvolitev v občinsko posredovalstvo prevzel.

§. 5. Zaupni može morajo že 24 let stari biti in vse državljanske pravice imeti.

Med zaupne može se ne morejo voliti:

Osebe, katere so zarad kake kazenske obsodbe izključene od izvolitve v občinski zastop, ali katere so zarad kakege kaznjivega dejanja v preiskavi, katero bi jim pri obsodbi vzelo pravico do izvolitve v občinski zastop, ali o katerih premoženji je razglašen konkurs upnikov.

§. 6. Zaupne može voli občinski odbor navadno po volilnih listih, ter je treba za veljavno volitev absolutne večine glasov nazočih volilcev. Ako bi kdo izmed voljenih zaupnih mož ne dobil absolutne večine glasov, se napravi ožja volitev, ako namreč niste dobili vseh oddanih glasov samo dve osebi, ker po tem ima odločiti predsednik s žrebom.

Ako se občinskemu odboru za opravila posredovalstva poseben vodja potreben zdí (§. 2.), se voli ravno tako.

§. 7. Izid volitve in začetek delovanja posredovalstva ima občinski predstojnik po občini razglasiti in deželnemu odboru, okrajni sodnji in predstojni politični gosposki naznaniti.

Poslednja ima izvolitev oseb, katere se po §. 5. ne morejo voliti, ovreči s pripustom pritožbe. Namesto postavno ovrženih ima biti takoj nova volitev, katere izid se ima po prejšnjem odstavku naznaniti. Izvoljeni zaupni može imajo pred nastopom svojih opravil občinskemu predstojniku mesti prisege vestno spolnovanje svojih dolžnosti v roke obljubiti.

Občinski predstojnik obljubi, ako je med zaupne može posredovalstva izvoljen, v roke predstojnika predstojne politične gosposke ali v roke njegovega odposljenca.

§. 8. Ako se kdo zaupnih mož uradu odreče, ali ako nastopijo okoliščine, ki bi ga bile od izvolitve iz-



ključile (§. 5.) ali katere bi ga po mislih občinskega odbora pri rednem opravljanju službe ovirale ali ki bi mu zaupanje jemale, naj se voli drugi namesto njega.

Tudi ima politična gosposka učiniti, ako po sporodilih sodnijskih k izvrševanju sklenjenih poravnjav poklicanih gosposk (§. 25.) ali po drugi uradni poti izve, da je poslovanje tako pomanjkljivo, da mora biti prepričana, da so izvoljeni zaupni možje ali nekateri izmed njih nesposobni, da se namesto njih drugi volijo.

§. 9. Nova volitev vseh zaupnih mož posredovalstva se napravi po preteku dobe, za katero so bili voljeni. Udje posredovalstva pa vendar ostanejo tako dolgo v službi, da je nova volitev končana. Izstopivši se morejo, ako ni nobene postavne zapreke zoper nje, zopet voliti.

(Dal. prih.)

## Podučne stvari.

### Pogoji, pod katerimi se gluhonemi (mutasti) jemljejo v Goriški zavod.

Ker utegne še marsikterim družim starišem ljubo biti, o tem kaj več gotovega zvedeti, naj se to očitno pové po našem listu iz popolno zanesljivega vira.

V ta zavod se sprejemajo gluhonemi 7 do 12 let stari Primorskih kronovin, pa tudi družih dežel. Nedavno je tudi Dalmatinski deželni odbor prosil in se mu je dovolilo svoje gluhoneme v ta deželni zavod poslati.

Sprejemajo se rojeni gluhonemi in tudi taki, ki še kaj malega slišijo, vendar tako malo, da navadnega glasú razumeti ne morejo.

Plača za vsakega Neprimorskega gluhonema znaša okoli 200 gold. na leto.

Dotične prošnje se pošiljajo na Goriški deželni odbor, kojim se prilaga: 1. krstni list, 2. list cepljenih kozic in 3. spričevalo telesnega zdravja.

## Slovanski spominki.

### Glagolitski s kistom pisani napis

v cerkvi s. Roka nad vrati v Draguču v Istri. \*)

V Hristovo ime, amen, rojenija togoje 1529 miseca sektebra na dan 15. bi popisana (pomalana) ta crikav po meštru Antoni s Padove. V to vrime bihu v Draguču muži, ki to storiše popisati (pomalati) blagom svojim i vsega komuna: Juri Štrpin, i biše njega podžup Fabjan, župan Križman, Krivić, župan Kurelić biše governadur te crikve, i ostali dobri muži v Draguču. Ja pop Andrij Prašić va to vrime stah v Draguču za farmana, ki to pisah.

## Volitvene zadeve.

### Iz Goriškega.

„Glas“ priporoča za državnega poslanca Goriškim Slovencem dr. Tonkli-a, ki ga „Narod“ in „Soča“ z

\*) Kolikor sem jaz najdel, je v Istri v Bermu pri cerkvi Matere Božje od zdravlja na nekem starem kamnatem krstniku glagolitska letnica od leta 1200. Od 14. veka nisem dobil nijednega glagolitskega napisa, — od 15. vem za tri, — od 16. jih je pa mnogo, al več iz prve polovice nego iz druge, — od 17. se najdejo še nekateri, — od 18. znam samo za jednega, — od poznejšega časa pa ni več nijednega najti. In tako je zginila glagolica iz javne občinske porabe v Istri. — Iz tega napisa je razvidno, da so naši stari rabili pisati za malati, farman za župnik, kar rabijo še Kraševci. Imé Štrpin je v napisi brez glasnika ili poluglasnika, itako so pisali take besede tudi drugi glagolaši.

blatom svojim ometujeta, tako-le: „Priporočamo Vam moža, ki se zvesto drži starega nam vsem svetega gesla: „vse za vero, dom in cesarja“. Poznate ga vsi že davno po njegovem večletnem, previdnem in vspešnem delovanju za naš narod in njegove pravice. Ta mož je dr. Tonkli, advokat v Gorici, katerega je 25. avgusta blizo 200 najveljavniših rodoljubov, društvenikov „Gorice“, enoglasno za kandidata proglasilo. Tega moža Vam priporočamo. Volite ga vsi od kraja, — volite ga enoglasno!!“ — Potem narodnim duhovnikom „Glas“ govori tako-le: „Znano Vam je, da se je porodila na Slovenskem stranka, ki ima tudi na Goriškem nekoliko privržencev, stranka, ki hoče narod voditi po nam doslé neznani poti, po poti — v verski indiferentizem in Bog vedi še kam. Ta stranka je še le od včeraj. Ko smo mi plodove svetu že kazali, njih „prvakov“ in „prvačičev“ ni še bilo, ali pa so še le „platno prodajali“. In ti možje in možiceljni, po vseh kotih Slovenije razkropljeni, se drznejo trditi, da so le oni kaj, mi pa nič. Plodove svojega uma so začeli svetu še le zdaj kazati. Dan na dan jih lahko vidite in z rokami tipate v „Sl. Narodu“, sorodnemu mu „Tedniku“ in „Soči“. To Vam je včasih godlja, da se Bogu smili! Postavite se toraj tej razdirajoči stranki v bran! Vaša sveta dolžnost je to!“ Za trojico, v črni hali po „Soči“ hujskajočo imamo danes pa le pomilovanje in te-le dobro premišljene besede: Slepí ste in slepo se daste voditi od ljudi, ki so Vaši najhujši nasprotniki. Pride čas tudi za Vas. Spoznali boste, da ste bedasto, lastnemu narodu v škodo delali. — Vik in krik se Vam bo iz grla vil: „Pomagaj, kdor je živ!“ A od naše strani se bo odmevalo: „prepozno!“

## Mnogovrstne novice.

\* Vinotržno društvo se je lani v Mariboru in v Gradcu osnovalo, in je skoro vse denarje zasnovalo, blizo 200.000 gold.; zraven pa še 57.000 gold. dolga. Liberalni grof Attems, predsednik društva, je te dni od društvenikov moral prav hude besede slišati. Očitalo se mu je, kako da so oskrbniki društva denarje zapravljali, Štajarsko vino v Dunajski razstavi na sramoto postavili, naposled pa še društvenike za nos vodili. — Taka je, če poštenja ni, poštenje pa je žlahen sad sv. vere!

## Naši dopisi.

V Gorici 28. sept. — Naše mestno starešinstvo išče g. župana, da bi mu vročilo list, v katerem ga prosi, naj bi še na dalje županoval, — pa ga ne more najti. (Šel je namreč na Dunaj.) Sploh se zdaj misli, da se grof Coronini starešinstvu vdá in še župan ostane. — S preiskavo zastran dogodeb na železnični postaji o prihodu Viktora Emanuela ne bo nič; namestništvo jo je ubranilo. — Čudno je, da se naši Lahí — vsaj javno — gledé volitev ne ganejo. Skrivši pa znabiti vendar kaj delajo. Slišati je bilo — in današnji „Eco del Litorale“ to potrjuje — da bo kandidoval v kmečkih občinah v Furlaniji g. dr. Evg. Valussi, prof. bogoslovja, ki sedi tudi v mestnem starešinstvu, mož jako zmožen v vsakem oziru. Pač lepa bi bila, da bi zmogel v Lahih — duhoven. — Kako lepo „N. freie Presse“ naše kandidate za slovenske kmečke občine razvrstuje in zaznamuje! Ustavoverci — pravi — so si postavili za kandidata g. Winklerja, Mladoslavenci dr. Lavriča, Staroslavenci — ne, „Rechtspartei“ — pravi ona — pa dr. Tonkli-a. No, naj veljá; mi vemo, da prvi in zadnji nista svojega programa poslala ni „Presse-i“, ni komu drugemu. — Tukajšnja „Görzer